

”DET HÄR ÄR
INTE OK!”

Unizons kvinnojourers, tjejjourers och ungdomsjourers
erfarenheter och krav för att minska porrens skadeverkningar

Unizon samlar över 130 kvinnojourer, tjejjourer, ungdomsjourer och jourer mot sexuella övergrepp. Den gemensamma visionen är ett jämställt samhälle fritt från våld. Jourerna stöttar, skyddar, förebygger och påverkar, utifrån en kunskap om våld, genus och makt.

www.unizon.se | 08-642 64 01 | info@unizon.se
@unizonjourer #unizonjourer www.facebook.com/unizonjourer
Unizon, Elsa Brändströms gata 62 B, 129 52 Hägersten

Förord

Sommaren 2020 larmade modiga barnmorskan Katarina Svensson Flood om sin oro över unga tjejer som berättade att de trodde att sex ska göra ont. I sitt arbete på en ungdomsmottagning träffade hon tjejer med skador från det som de kallade ”hårt sex”. Barnmorskans berättelse fick stor spridning och uppmärksamhet, men mötte också motstånd. De fanns de som ville nyansera bilden och som hävdade att den var överdriven. För oss som arbetar mot män och killars våld mot kvinnor och tjejer är den tyvärr sann. Barnmorskans erfarenhet stämmer väl överens med vad kvinnor och tjejer i årtal berättat för Unizons 130 kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer.

Tusentals modiga kvinnor och tjejer söker varje år stöd hos jourerna och berättar hur utsatta de är för olika former av sexuellt våld och tvång och hur porrens påverkan spelar roll i det de utsätts för. Det gör oss förtvivlade, men också handlingskraftiga. En Sifundersökning från september 2020 visar att 8 av 10 unga vill ha lagstiftning som begränsar spridningen av porr på nätet, och 7 av 10 i hela Sveriges befolkning vill detsamma. Det är tydligt att det finns en stark opinion, barn och unga vill själva slippa se porr och av vuxna kvinnor vill hela 91 % ha lagstiftning mot porren.

Trots denna våg av berättelser om porrens skadeverkningar, och trots att barn och unga själva höjer sina röster och ropar ”Nog nu!”, så finns vuxna som inte tycker att porr är ett problem, som hävdar att porr är fantasi och inte på riktigt. Överlevare från porrindustrin, de som möter kvinnor och flickor som blivit utsatta i porrindustrin, unga tjejer som plötsligt blivit strypta under sex eller fått skador i underlivet vet att porr definitivt är på riktigt. Det är riktiga kvinnor som blir förnedrade och skadade i filmerna, det är på riktigt för de unga som inspireras och försöker återskapa det de sett i porren, och det är på riktigt för de tjejer som utsätts för våldet. Det är inte acceptabelt att ett land som Sverige inte kan hindra att tjejer utsätts för killars våld i den omfattning som sker idag.

Unizon har i decennier byggt vårt arbete på att lyfta utsattas röster. Vi fortsätter med det i den här rapporten där vi har samlat vittnesmål från unga som har kontaktat Unizons jourer för stöd, och där talat med några av våra medlemsjourer för att höra hur de arbetar med att stötta unga och motverka porrens skadeverkningar.

Lyssna på dem. Lyssna på oss. Det är det enda sättet vi kan skapa ett samhälle fritt från porrens kvinnoförtryck och våld. Det är vi skyldiga varje pojke och flicka som växer upp idag. Vi måste stoppa porrens skadeverkningar – läget är akut. Vi hoppas att du som läser rapporten gör allt du kan för att ett jämställt samhälle fritt från våld ska bli verklighet.

Olga Persson, ordförande Unizon
Rebecka Andersson, generalsekreterare Unizon

8 viktiga fakta om porr

- **Genomsnittsåldern när killar i Sverige börjar titta på porr är 12 år. ([Mattebo, 2014](#))**
- **41 procent av alla killar mellan 16-29 år tittar frekvent på porr, det vill säga dagligen eller nästan dagligen. ([Folkhälsomyndighetens stora SRHR-undersökning SRHR 2017](#))**
- **40 % av alla kvinnor i Sverige uppger att de utsatts för sexuella övergrepp (SRHR2017, se ovan)**
- **31,6 % av unga kvinnor 20–24 år uppger att de utsatts för sexualbrott 2019. ([Brå:s Nationella Trygghetsundersökning 2020](#))**
- **71 % av svenska folket vill ha lagstiftning som begränsar spridningen av pornografi till barn under 18 år på internet. ([Kantar Sifo september 2020](#))**
- **8 av 10 unga tjejer och killar mellan 13-17 år vill ha lagstiftning som begränsar spridningen av porr till barn under 18 år på internet. (Kantar Sifo, se ovan)**
- **Porrtittande påverkar kvinnosyn, synen på den egna och andras kroppar, självkänsla.**
Källa Morrison et al. (2004)och (2006)
- **Högkonsumenter är i högre grad utsatta för sexuella övergrepp och har i högre grad utsatt andra.**
Källor: Linköpings universitet 2014
Se, e.g. Wright, P, Tokunaga, R. and A. Kraus. (2016). "A Meta-Analysis of Pornography Consumption and Actual Acts of Sexual Aggression in General Population Studies." Journal of Communication, DOI: 10.1111/jcom.12201.

Jourernas verklighet

”Jag vågade inte säga nej. Sex var bara för min killes skull kändes det som och ju grövre desto kåtare blev han. Han sa också hela tiden att han vet att det är det som tjejer gillar, för det hade han sett i porren”

Unizons kvinnojourer, tjejjourer och ungdomsjourer möter varje dag kvinnor och tjejer som utsatts för mäns och killars våld. 2019 hade jourerna över 120 000 stödkontakter. Tjejjourerna, ungdomsjourerna och jourerna specialiserade på att arbeta mot sexuella övergrepp och incest var Sveriges största aktör för stöd på nätet med över 59 000 stödkontakter 2019. De allra flesta som hör av sig är unga tjejer, under 18 år och de vanligaste ämnena stödsökande kontakter en tjejjour eller ungdomsjour för är psykisk ohälsa, frågor om kropp, sex och relationer samt våldtäkt eller sexuella övergrepp.

Tjejjourerna och ungdomsjourerna stöttar främst via chatt, samtalen är kostnadsfria och det går bra att vara anonym. Jourerna arbetar också förebyggande ute i skolor och med påverkansarbete som helt utgår från tjejers erfarenheter av våld.

8 av 10 jourer får frågor om pornografi

I en enkät till Unizons medlemsjourer 2014 uppgav var fjärde jour att de fick frågor om porr - 2020 uppger nära 8 av 10 jourer att de får frågor om pornografi. Det är inte konstigt, när porren finns ett knapptryck bort och är tillgänglig för alla, barn, unga och vuxna dygnet runt, året om.

”Stödsökande vill ofta prata om sexuell relation med en partner som konsumerar porr och är hårdhänt/tvingar/tjatar sig till sex på ett sätt som han fått inspiration till i porren”

”Vi får ofta frågor kring om man måste ställa upp på vissa sexuella handlingar, frågor kring killar och mäns porrkonsumtion, frågor om porr, porrberonde och sadism”

”Ja, kvinnor som pressas/tvingas till sexuella handlingar de inte vill på grund av att mannen sett det i porrfilm och till testa själv. Kvinnor blir kritiserade/ifrågasatta för att de inte ser ut eller kan prestera sexuellt som kvinnor i porrfilm.”

”Det kan handla om stödsamtal, att hjälpa kvinnor polisanmäla och ta bort filmer på dem från sexköp, som lagts ut som porrfilmer på till exempel Pornhub”

En av Unizons medlemsorganisationer är 1000 Möjligheter. 2019 startade de stödverksamheten ungarelationer.se som har chatten öppen varje dag, året om klockan 20:00-22:00. Under sitt första verksamhetsår hade de fler än 5 400 samtalskontakter i chatten. På hemsidan finns testet "Är jag i en schysst relation?", som fler än 28 000 personer gjort. I sin ettårsrapport "Ett år med Unga relationer" skriver de:

Porrens påverkan i de ungas relationer är mycket tydlig och återkommer i tjejernas berättelser, särskilt i samband med det sexuella våldet.

"ibland vill han titta på porr innan vi har sex. han har gjort allt med sin förra tjej. vill liksom inte vara sämre, känns som att det är lättare att jag bara står ut med det han vill. men han vill typ att jag suger av honom och han kör ner den rätt långt i halsen. då brukar jag få svårt att andas. han tycker det är sexigt. jag mår jättedåligt. hans killkompisar gör samma sak med sina tjejer och jag har inte varit tillsammans med någon innan så vet inte."

De 200 unga som medverkade i Unga relationers referensgrupper inför lanseringen av ungarelationer.se ansåg att affischen med texten "Måste man gå med på strypsex" var den absolut viktigaste. Det är också den mest klickade annonsen på snapchat. Tyvärr är det ofta denna affisch som vuxna inte vill sätta upp. Det visar på en stor okunskap om ungas vardag och porrens påverkan, som blir mycket tydlig när de unga själva beskriver det grova sexualiserade våld som porren bidrar till.

Stödsökande

"Känner att jag inte orkar mer snart, att jag är på väg att ge upp. Han sa att han älskade mig igår också men sen så slog han ner mig. Mitt ansikte är sönderslaget. Jag kommer bli dödad av honom när han får veta detta."

Till Ungarelationer liksom till Unizons övriga tjej- och ungdomsjourer är det främst tjejer som vänder sig. Många tjejer vittnar om utsatthet för grovt våld av sina pojkvänner.

"Men han slog mig för några dar sen, det var inte så farligt utan han örfilade mig och tog strypgrepp och sa att jag var hans och ingen annans. Är bara rädd att han ska bli arg och göra något plötsligt på grund av ilskan liksom"

”När slutar sex göra ont?”

Jämfört med killar utsatta av tjejer så vittnar tjejerna om en helt annan typ av rädsla – ofta en rädsla för sina liv eller för att våldet kommer skada dem ordentligt. Tankar om att enda utvägen är att ta sitt liv är inte ovanliga, skriver Unga Relationer i sin ettårsrapport. Det sexualiserade våldet är ofta närvarande i de unga tjejernas relationer, dock ofta inte benämnt som våld utan som något som man får stå ut med.

”Men det är typ vissa sorters sex, analt och med munnen, som jag inte vill men han vill. Men då säger han saker för att övertala mig och då känns det liksom som att jag typ måste”

”Han har också haft analsex med mig, jag ville inte men han tvingade mig och jag kunde inte göra något åt det för han höll i mig och bara gjorde och det spelade ingen roll att jag grät eller blödde.”

”Varje gång vi ses måste vi alltid ha sex först, typ att låta honom ha analsex eller att jag suger av honom. Jag försöker säga ifrån. Men han säger att om jag vill vara vuxen nu så måste jag bevisa det”

Precis som vuxna våldsutsatta kvinnor lyfter många fram att pojkvännen var omtänksam och snäll i början och kanske fortfarande har sådana stunder.

”Det känns så svårt att veta vad jag ska göra, jag älskar ju honom och ibland är det som han fattar att han gör fel dagen efter men det känns som han förnekar hur allvarligt det är”

Att lägga allt ansvar och skuld och skam hos sig själv istället för där det hör hemma, hos förövaren, är också mycket vanligt hos de unga tjejerna. Samma mönster känns igen från vuxna våldsutsatta kvinnor. En aspekt som däremot skiljer sig från vuxna är att det för många av de unga tjejerna handlar om deras första förhållande och de uppger ofta att de är osäkra på hur en relation ska gå till.

”Jag är jätterädd för min kille. Han har hotat mig med att lägga ut bilder om jag inte har sex med honom. Han slår också. Han var inte så här från början. Jag går liksom i gymnasiet och vågar nästan inte gå till skolan längre för vi går i samma. Jag kommer inte undan där heller, han slår när ingen ser där och har haft sex med mig där också.”

Sammanfattningsvis framträder bilden av att unga tjejer är utsatta för mycket grovt våld i sina – ofta första – relationer, av pojkvänner som är något äldre, att de inte har berättat om våldet för någon innan, att de tycker att de får ”stå ut” och inte ser några alternativ till att stanna i relationen och försöka förändra honom respektive ändra sig själva för att få våldet att inte eskalera.

Till ungarealitioner kan även våldsutövande killar höra av sig. De beskriver ofta grovt våld och i flera fall sexualiserat, grovt våld.

”Tvingar henne att suga av mig och får henne att ha sex fast jag kan se att hon absolut inte vill. Kan ha sagt att hon är äcklig, att hon är en hora. Har hänta att jag tagit tag i henne några gånger, brottat ned henne och typ sagt att om hon inte ger sig så blir det värre. Då säger hon inget eller så gråter hon.”

Att ömsesidighet och samtycke ofta saknas är uppenbart:

”Om jag ligger med en brud och stryper henne under sexet utan att hon gått med på det räknas det som våld? Men om hon inte säger ifrån när jag gör det betyder det väl att hon går med på det?”

”Min tjej och jag har haft sex men är tydligen lite för våldsam eller aggressiv enligt henne. Hon vill ha det mer lugnt men jag tänker inte på det, vad ska jag göra. Kan man inte få henne att tycka om det bara?”

”Jag tjarar mig nog till sex av min tjej för ofta. Hon vill inte lika mycket som ja, då blir jag irriterad och vill lämna henne och säger det, då får jag efter ett tag göra det, får dåligt samvete ibland efteråt men jag säger bara som det är. Blir det sex för sällan så måste jag hitta en annan tjej. Då brukar hon ställa upp. Men när hon har ställt upp på analsex, så har det känts lite fel efteråt men det är alltid dubbelt, det känns skönt fel typ.”

Om porren som en påverkansfaktor i ungas relationer

En stor europeisk studie* visar att det finns en relation mellan att kontinuerligt exponeras för pornografi online och någon typ av våldsutövning i intima relationer. Pojkars utövande av sexuellt tvång och övergrepp var signifikant kopplat till regelbunden konsumtion av pornografi online. Det ökade också signifikant sannolikheten för att ha skickat sexuella bilder eller meddelanden. Pojkar som regelbundet konsumerade pornografi online hade också en signifikant högre sannolikhet för [att bära på könsstereotypa uppfattningar](#). Forskarna i studien lyfte särskilt fram vikten av att sexualundervisningen bör inrikta sig på en kritisk förståelse som hjälper unga att upptäcka de våldsamma och könsstereotypa värderingarna inom pornografin.

I många fall ser Unizons journaler en tydlig påverkan från porren, något som stödsökande tjejer även lyfter själva.

”Jag tror att min kille är porrberoende. Han kollar jämt. Och han gör mot mig vad tjejer i porren blir utsatta för. Han är så våldsam men jag är bara för rädd”

”Han drar mig i håret, tvingar mig att ha hans penis i munnen. jag blev väldigt chockad. Men han har sagt att han tittar på mycket porr, ofta med någon form av analsex, det är hemsk och det gör ont. Men han förstår inte det. Han blir arg och irriterad när han inte får sex på det vis han vill. Men han förstår inte att porr inte är riktigt sex.”

Det är uppenbart, från våra tusentals stödsamtal med unga, att porren är en stark påverkansfaktor på deras relationer och sexualitet.

Flera tjejer lyfter att de känner äckel, hat och frustration kring porrens påverkan.

”Nej men min partner tittar väldigt mycket på porr och ’tvingar mig’ att va med. Och sen att vi ska göra de vi tittat på. Det va ’okej’ i början men hen kollar på så konstiga saker nu för tiden. Jag blir äcklad av bara ordet porr”

Även killarna lyfter porrens påverkan på deras syn på tjejer och på sex.

”porren tror jag är ett lika stort problem För både killar och tjejer. men på helt olika sätt och kanske att det är inte normalt sex om min tjej spyr”

* Stanley, Barter, Wood, Aghtaie, Larkins, Lanau, and Överlien (2016). The relationships identified by this large-scale European survey between regular exposure to online pornography and abusive behavior in intimate relationships support Livingstone et al.'s (2011) conclusion that encountering pornography online constitutes a common but serious risk for young people.

Fyra jourer berättar

Kigge Fasth, verksamhetssamordnare Tjejjouren Luleå

Vad berättar tjejer och killar om porren för er?

När vi möter unga tjejer berättar de till exempel om upplevd press att leva upp till något ideal i sängen. Både från porren och att de vill göra det som killen gillar, att det är svårt att säga nej till någon en tycker om.

Hur arbetar ni mot porren?

Vi erbjuder alla Luleå kommuns skolor kostnadsfria föreläsningar. En av föreläsningarna är just om porr och hur viktigt det är att vara kritisk mot porr. Vi är tydliga i vår interna och externa kommunikation med att vi tycker att porren är något som påverkar våra unga negativt, speciellt när de börjar utforska sin sexualitet med sig själva och andra. Att vi vuxna, skolan och hela samhället

pratar om vad porren faktiskt är öppnar upp för samtal där vi vuxna lyssnar på unga om deras upplevelser och skapar en motpol till porren. Vi måste förmedla samtycke, att det är bra att utforska för att hitta sin njutning men inte på bekostnad av någon annan person eller vilja.

Vad behöver göras för att minimera porrens skadeverkningar enligt er?

Det måste in en bättre sex- och samlevnadsdel i skolorna. Det är jättebra att sex- och relationer ska bli obligatoriskt i lärarutbildningen, men vad händer med de lärare som redan är ute bland barn och unga nu? Det får heller inte bero på vilken lärare som är bekväm att prata med barn och unga om sex, porr, samtycke med mer.

Vi ser också att det behövs en tydlig avsatt lektionstid i skolorna för att garantera att det genomförs. Fortbildning för verksamma lärare eller om en väljer att anställa personer som är utbildade inom pedagogik och sex och samlevnad, dessa ska sedan komma ut till alla klasser på den skolan eller kommunen. Tillsammans med föreningar som Tjejjouren Luleå som bör vara ett komplement men som idag verkar vara mer den ”insats” en väljer att göra när det kommer till att låta elever få möjlighet till diskussion och samtal kring ämnen så som porr.

Vi från vuxenvärlden måste visa att vi bryr oss om ungas sexuella hälsa och att tänka på att vi är med och formar våra medmänniskor. Porren hindrar en från att utforska sin sexualitet på ens egna sätt och i den takt som en vill.

Sist men inte minst, SAMTAL SAMTAL SAMTAL. Vi måste visa och ta initiativ som vuxna och prata om porren, vad det är, hur den kan påverka och vad den inte är. LYSSNA lyssna och återigen även lyssna på våra kloka ungdomar. Men det är upp till oss vuxna att tillgodose plattformen och möjligheten för dessa samtal. Vi måste ta ansvar.

**Sofia Liedberg,
verksamhetsutvecklare
Ungdomsjouren Fria**

Vad berättar tjejer och killar om porren för er?

Vi möter unga på olika ställen men mest i chatten och inom utåtriktad verksamhet på skolor och fritidsgårdar. Jag upplever att de absolut flesta unga på högstadiet kan föra ett kritiskt resonemang kring porr. De brukar säga saker som ”man lär sig hur man inte ska göra” och ”det fungerar inte på samma sätt i verkligheten”. I chatten där de flesta är stödsökande tjejer finns det de som berättar att deras pojkvänner vill att de ska göra saker som de har sett i porren som tjejerna känner sig osäkra på om de vill själva. De hör oftast av sig till oss för att de är osäkra och tampas med känslor av att de vill tillfredsställa sin partner sexuellt, men tvekar på om de själva verkligen vill. Det är vanligt att det handlar om analsex, att de ska strippa, göra avsugningar långt ner i halsen.

Hur arbetar ni mot porren?

Vi arbetar mot porren främst i vårt utåtriktade arbete. Vi har både egna workshops och grupppass där vi pratar om porr men utbildar även i MVP, Mentorerna i Våldsprevention, där två lektioner om porr ingår i materialet. Vi brukar oftast använda oss av olika diskussionsövningar som exempelvis värderingsövningar, analysera reklam och koppling till porr, samt lista vad en kan lära sig kontra inte lära sig av porren. Vi brukar alltid prata om samtycke vid samma tillfälle som vi pratar om porr eftersom det är den absolut viktigaste biten när det kommer till sex. Det kan även vara bra för de unga att höra hur det faktiskt ska gå till istället för att bara prata om hur de inte ska göra.

Vad behöver göras för att minimera porrens skadeverkningar enligt er?

Lagstiftning, lagstiftning, lagstiftning! Ungas tillgång till porr behöver begränsas, det är steg ett. Sedan kommer det precis som med alkohol och droger alltid finnas de som kommer åt det i alla fall och därför behöver även porrkritiska samtal vara en självklar del i sex- och samlevnadsundervisningen, men även i övrig verksamhet som möter unga. Vi behöver utbilda ALLA lärare, skolpersonal, fritidspersonal och idrottsledare i hur porrindustrin ser ut, vad det får för konsekvenser och framförallt hur de ska prata porrkritiskt med unga. Precis som vi gör när det kommer till annat som är skadligt för barn.

Sofie Markne, verksamhetsansvarig Juventas Ungdomsjour

Vad berättar tjejer och killar om porren för er?

Vi ser en ökning av killar som kommer in i stödchatten och vill prata om sin porrkonsumtion. En del har nog sett att vi postar mycket om porr på instagram och antingen att de frågar frågor om porr och varför det inte är bra att titta, om det verkligen är fel att titta eller att de vill sluta kolla på porr för att de tycker synd om tjejerna. Annat som killar har sagt när vi pratar om porr är ”när jag tänker efter så är fan porren jävligt vidrig” och ”det syns ju tydligt att tjejerna inte har det skönt egentligen”. Unga killar i tidiga tonår berättar att de kollar på porr flera gånger om dagen och vill men kan inte sluta. ”Mina lärare pratar aldrig om porr” säger både killar och tjejer i högstadiet. En kille skrev till oss att han efter att ha kollat på porr börjat fantisera om att ha sex med sin moster och tyckte det var jobbigt. När vi pratar om verkligheten i industrin säger killar i högstadiet att ”Jag har aldrig tänkt på det på det sättet”. Sen så har vi även haft killar som beskrivit att de inte blir kåta på sex med sina tjejer längre för det är inte som i porren.

Vi möter också killar när vi föreläser som likställer ”porrskådespelare med filmstjärnor, fotbollsspelare” med mer och ser dem som framgångsrika som gjort ett bra eget medvetet livsval för att tjäna pengar på ”sin njutning”. Tjejer berättar att de tycker det är jobbigt när killar kollar på porr och sedan vill att de ska vara som i porren och att tjejerna måste ställa upp på saker som i porren.

Hur arbetar ni mot porren?

Vi försöker att väva in porren i allt vi gör. På samma sätt som vi väver in förståelse av könsförtryck och machokultur i alla våra samtal så blir porren en självklar del av patriarkalt förtryck som måste bekämpas. Vi försöker att komma från flera olika angreppssätt att kritisera porren med hänsyn mot konsumenter och ”ofrivilliga konsumenter men som porren ändå ger konsekvenser” samt med hänsyn till de som utsätts och exploateras inom porrindustrin. Vi är tydliga med att vi anser det höra till ansvarstagande och god moral att fördöma och vara kritisk mot porr för porr är våldsamma sexualsadistiska övergrepp, det vill säga BROTT som inte ska konsumeras. Vi har ett av sex pass i våldspreventiva metoden KBAMB, Kärlek Börjar Aldrig Med Bråk, som handlar om det. Vi har också en föreläsning/workshop som heter Från porrkultur till samtyckeskultur. Vi jobbar också med samtycke från förskoleklass och

uppåt. I den mån vi hinner försöker vi positionera oss på sociala medier och visa var vi står och dela porrkritiska inlägg. Vi har tidigare samarbetet med Porrfri barndom och haft unga som engagerat sig i frågan. Vi har i flera år velat ta fram mer material till skolor och kunna jobba mer med porr i skolor och platser där ungdomar befinner sig men saknar resurser.

Vad behöver göras för att minimera porrens skadeverkningar enligt er?

JUVENTAS ÖNSKELISTA

- Begränsa tillgången till pornografi. Om det ska ske med filter, mobilt bank-id, åldersverifikation eller på något annat sätt kan inte vi som ungdomsjour svara på men år 2020 kan det inte vara en omöjlighet att skapa en teknisk lösning som ser till att barn inte ska exponeras för eller konsumera andras filmade övergrepp. Skolor och förskolor ska givetvis vara fria från porr! Självklart bör det till en lagstiftning för detta. Tillval som porrfilter hos samtliga telefon och internetoperatörer.
- Utvidgad sex och samlevnadsundervisning – från tidigare ålder. Vi vill se en bredare sexualundervisning som ska präglas av ett könsmaktsperspektiv och innefatta allt från onani, puberteten, hormoner, menstruation, sex och samtycke, lust och erotik, fertilitet och graviditet, hbtq+, biologi, relationer och så givetvis ett informativt och kritiskt förhållningssätt till allt som strider mot mänskliga värden och lagstiftning så som sexuella trakasserier, sexuellt våld och där ingår självklart pornografi och prostitution. Självklart måste detta bli ett obligatoriskt inslag i lärarutbildningen från förskolan och uppåt och bli en given del i läroplaner med stöd och uppföljning av skolverket.
- Kunskapslyft för alla som arbetar och kommer i kontakt med barn och unga om sex, porr och våld. Brådskande och livsviktigt och bör ske nu – alla kommuner kontakta er lokala tjej-, kvinno- eller ungdomsjour i detta nu!
- Utvidga diskussionen – vi måste prata mer om hur vi skyddar de som utsätts i porrindustrin. Ibland tenderar diskussionen om barn och tillgången till pornografi att stagnera vid diskussioner om teknik och moral vilket egentligen är rätt irrelevant för även om vi skulle ha ett filter som filtrerade bort 99% av internets hela innehåll så vore det likväl rimligt att göra vad vi kan för att skydda människor från att få sina övergrepp exponerade om och om igen. Tack och lov är våldtäkt, utnyttjande, misshandel med mera lagstadgade kriminella handlingar så varför är det ens en diskussion om att tillåta det i porren när det tillhör grundläggande värderingar och moral att sex utan samtycke och sexualsadism är brott som bör få rättsliga konsekvenser.
- Mer genuspedagogik från tidig ålder – blir du medveten om orättvisor från tidig ålder är vår övertygelse att det ökar sannolikheten att du själv kommer tar avstånd från våld och förtryck. Återigen vi behöver arbeta med barn redan från tidig ålder när det kommer till normer och makt. Har du tidigt lärt dig innebörden av till exempel samtycke och hur det funkar i praktiken blir det tydligare vad som strider mot det, så som porr, och ger en vägvisning i lyhört agerande, inte minst när du sedan växer upp och det blir aktuellt att börja praktisera sexuella interaktioner. Likaså kan det inte nog betonas hur viktigt det är att arbeta genusmedvetet med normkritik som verktyg för att bryta kedjan av patriarkala förtryck, som porren är det yttersta exemplet på.
- Stödinsatser för unga som konsumerar porr – lägre trösklar för unga som konsumerar porr att kunna söka stöd och kunna ventilera sina tankar och få stöd i att sluta. Det här är något som vi som ungdomsjour allt mer märker av att unga (främst killar) kontaktar oss om. De vill sluta men vet inte hur och kan inte. Därför behövs handlingsplaner för ungdomsmottagningar och liknande för att hjälpa unga att sluta kolla på porr. hjälpa unga att sluta kolla på porr.

Zandra Kanakaris, generalsekreterare och grundare 1000 möjligheter

Vad berättar tjejer och killar om porren för er?

I berättelse efter berättelse återkommer porrens effekter, både direkt och indirekt, i de ungas relationer. Både från den utsatta tjejens perspektiv och från killar som utsätter. I vissa fall är det mycket tydligt, som i de fall då tjejer explicit uttrycker att deras killar tvingar dem att ställa upp på saker som de sett i porr. Flera tjejer lyfter också att de känner äckel, hat och frustration kring porrens påverkan. Killar har tagit upp funderingar kring hur porren de kollar på påverkar dem och deras syn på tjejer och sex.

Hur arbetar ni mot porren?

På flera sätt. Dels genom att alla anställda och volontärer som möter unga har kunskap om våld, porr och dess skadeverkningar, dels genom att informera de unga i vår kunskapsbank men också genom att föra porrkritiska samtal med de unga vi möter, både i stödsamtal men också i det förebyggande arbetet när vi till exempel träffar unga ute på skolor och fritidsgårdar. När man har porrkritiska samtal är det viktigt att veta vad porrkritik innebär; att adressera och tydligt ta avstånd från porrens våldshandlingar, kvinnohat,

sexism, rasism med mer och att ge kunskap om riskerna med att konsumera porr samt att ge kunskap om kvinnorna och tjejerna som utnyttjas och skadas inom porrindustrin. Vi har också tidigare drivit samtalsgrupper både IRL och online för killar med särskilt fokus på just sex, porr och relationer. Vi anser att det är avgörande för ett verkningsfullt våldsförebyggande arbete att inkludera ett kritiskt förhållningssätt till dagens mainstreamporr.

Vad behöver göras för att minimera porrens skadeverkningar enligt er?

Vi behöver arbeta på flera nivåer. För det första behöver vi begränsa spridningen av pornografiskt material till barn. Det uppger ju till och med barn och unga själva att de vill bli skyddade från. Där har samhället brustit oerhört i sitt vuxenansvar gentemot barn och unga som blivit utsatta för det här materialet utan att åtgärder vidtagits. Utöver det behöver vi föra tydliga porrkritiska samtal med barn och unga och självklart behöver vi även ha fungerande stöd och hjälp för alla de barn, tjejer och kvinnor som utsätts i porrindustrin.

Varför skrev ni er rapport [Ett år med Unga relationer](#)?

ungarelationer.se är en unik satsning för att motverka killars våld mot tjejer. Under vårt första verksamhetsår hade vi fler än 200 000 besökare och över 5400 stödsamtal. Det innebär att det finns en stor mängd viktig kunskap och erfarenhet i verksamheten som behöver tillgängliggöras. Därför skrev vi rapporten - den innehåller viktig information i arbetet mot mäns våld mot kvinnor som ju börjar med killars våld mot tjejer.

Ungas motstånd mot porr

”Om man tror att man lär sig någonting från porren då är man ju dum i huvudet” Kille i årskurs 8

”Man lär sig våld och hur det inte ska gå till, det är det enda man lär sig” Tjej i årskurs 7

En Sifo-undersökning beställd av Unizon visar att 8 av 10 barn och unga vill slippa porr. Bland tjejer mellan 13-17 år vill 9 av 10 (88 %) ha lagstiftning (3 % vill inte och 9 % tveksamma/vet ej). Bland killar mellan 13-17 vill 7 av 10 (69 %) ha lagstiftning (10 % vill inte och 21 % tveksamma/vet ej). Killar i åldersgrupp 13-15 år uppger i högre grad (72 %) att de är mer positivt inställda till att begränsa spridningen, jämfört med män i övriga åldersgrupper.

Forskning vid Linköpings universitet visar att gruppen pojkar som inte tittar på porr växer. 2004 var det 2,2 procent bland pojkarna, mot 9,1 procent 2014. En enkät från [SVT Nyheter och Novus 2018](#) visar att nästan hälften av Sveriges unga anser att deras sexliv har påverkats av porr. Det är också den åldersgrupp som i högst utsträckning anser att porren har haft en negativ påverkan på deras sexliv.

Folkhälsomyndighetens undersökning SRHR 2017 visar att 70 % av alla kvinnor inte tittar på porr, och att 70 % av alla män tittar. 41 procent av alla killar mellan 16-29 år tittar frekvent på porr, det vill säga dagligen eller nästan dagligen. Motsvarande andelar för kvinnor 16-29 år är 3 procent.

Politiker: Lyssna på oss unga

I september 2020 anordnade Unizon ett event med en ungdomspanel bestående av Ebba Carlsson och Ida Karseland, SNAF - Sexualkunskapen Ni Aldrig Fick, Yasmine Brunstorp, blivande juriststudent, och Dani Lind, filmskapare. Panelen fick ställa sina frågor till politiker.

- Vi har lyft ungas vittnesmål och drivit vår elevorganisation SNAF i två år. Nu finns det svart på vitt att 8 av 10 unga vill ha lagstiftning. Vad mer krävs det för att ni politiker ska lyssna?, sade Ebba Carlsson och Ida Karseland, SNAF, Sexualkunskapen Ni Aldrig Fick

- Det första unga kvinnor idag behöver berätta när de träffar en kille är vad de inte vill utsättas för – tycker ni politiker att det är okej?, sade Yasmine Brunstorp, 19 år och blivande juriststudent.

Dani Lind har tillsammans med Felix Thurfjell gjort filmen ”High Speed Internet Porn and the Experiment Generation”. I den samlar de vittnesmål från unga män som tidigt börjat titta på porr, fastnat, och flyttat fram gränserna. Han är också kritisk till politikerna och vuxenvärldens agerande.

- Varför behövde jag och mina vänner bli del av en experimentgeneration? Jag önskar att jag inte hade behövt växa upp med porr, det skadade mig väldigt mycket och jag önskar att framtida generationer och nutida generationer inte ska behöva växa upp med porr, sade Dani Lind.

”Min pappa hade ett samtal med mig om porr. Det var lite stelt till en början men han pratade mest om att det inte visar hur man har sex på riktigt så det var väl bra ändå” Kille i årskurs 7

Vuxnas ansvar

Det är tydligt att vi vuxna har misslyckats med att skydda barn och unga från att skadas av porren. Den generation som nu växer upp har inte skyddats från porrens våldsamma och sexistiska budskap. I samband med internetns framfart föll skyddet för barn att inte behöva uppleva och utsättas för våld bort. Unga tjejers och killars röster visar tydligt att barnen gör allt de kan för att be oss dra i nödbromsen. Barn och unga höjer sina röster, enskilt och i organisationer, och vi får inte svika dem. Alla vuxna spelar en avgörande roll i detta, oavsett om vi är lärare, föräldrar, fritidsledare, skolsköterskor, läkare, fotbollstränare, mostrar, farbröder, politiker eller väljare i allmänna val. Det är nog nu. Porrindustrin och dess skadeverkningar är så allvarliga att vi inte har råd att titta bort eller skjuta det ifrån oss. Vi får inte förlora en generation till. Lyssna till barn och unga – men stanna inte där. Agera utefter det som är deras fullkomliga rättighet: relationer och en sexualitet fri från våld och förtryck.

”Att ha analsex var nåt man bara skulle ha, och min kille förväntade sig att jag skulle ställa upp på sånt som dom gör i porr. Jag kände mig som en docka och inte som en människa. Jag är glad att det tog slut men mår dåligt av det än”

Unizons och jourernas krav

Att förhindra spridningen av porr är avgörande för arbetet mot mäns våld mot kvinnor.

1. Inför lagstiftning om åldersverifikation på kommersiella porrsajter
2. Internetleverantörer ska som standard erbjuda kunder porrfria internetabonnemang där kunder som vill se pornografi får göra ett tillval (opt-in).
3. Skapa porrfria miljöer för barn med hjälp av kritiska samtal, policyer och tekniska lösningar på skolor och andra platser där barn vistas.
4. Modernisera sex- och samlevnadsundervisning så att den förebygger sexuella övergrepp och främjar jämställdhet med hjälp av ett kritiskt och kunskapsunderbyggt förhållningssätt till porr.
5. Regeringen bör tillsätta en utredning om hur porrens skadeverkningar ska begränsas för ökad folkhälsa.

Vidare läsning om porrkritisk och feministisk våldsprevention

För ett verkningsfullt våldsförebyggande arbete måste vi adressera porren. Unizons jourer arbetar förebyggande mot våld och mot porrens skadeverkningar, på bland annat skolor, fritidsgårdar och med stöd i chatt. Här har vi samlat bra resurser att använda i arbetet.

2017 släpptes [Unizons våldspreventionsguide](#) – Sveriges första feministiska våldspreventionsguide

Unizon har tagit fram rapporten [Porr och prostitution](#), med en sammanfattning av all tillgänglig forskning om porr och kopplingen till mäns våld mot kvinnor.

[10 sammanfattande punkter från forskningen om pornografi](#) som i ett lättillgängligt format är bra att ha som kunskapsbas

[Vad kan jag göra?](#) Enkla tips som riktar sig till vuxna som vill agera mot porren

[Ett år med ungarrelationer.se](#) - Statistik, erfarenhet och kunskap från över ett års samtal med unga om killars våld mot tjejer och våld i ungas relationer. Rapporten visar att killars våld mot tjejer är ett stort samhällsproblem som tyvärr är #värreändutror. Framtagen av ungarrelationer.se

sexochrelationer.se - Ett metodmaterial om sex och samlevnad som utgår ifrån ett jämställdhets- och våldsförebyggande perspektiv, och som är tydligt förankrat i skolans värdegrund. Materialet är anpassat till läroplanen för grundskolan (åk 6–9) och kursplanen för samhällskunskap, men kan även anpassas till andra ämnen, åldersgrupper och sammanhang. Materialet är framtaget av Sveriges kvinnolobby.

[Reality Check](#) - För att främja ungas sexuella hälsa och förebygga sexualiserad exploatering och sexualiserat våld startades Reality Check – ett initiativ med syfte att sprida kunskap om pornografi och dess skadeverkningar. Reality Check erbjuder utbildningsmaterial och konkreta metodverktyg för skolor och andra verksamheter där vuxna möter barn och unga. Allt material utgår från regeringens jämställdhetspolitiska mål och nationella strategi mot mäns våld mot kvinnor.

[Kärlek Börjar Aldrig Med Bråk](#) - Ett våldspreventivt metodmaterial utifrån normer om makt och kön. Bestående av 6st lektionstillfällen med tillhörande metodbok och lärarintroduktion i form av sammanlagt 3 timmar föreläsning. Materialet lyfter frågor så som maskulinitet och femininitet, åskådareffekten pornografi, samtycke och mycket mer. Kärlek börjar aldrig med bråk är baserat på det beprövade materialet MVP - Mentors in violence prevention. Syftet är att vi skall gå från passiva till aktiva åskådare och inspirera till civilkurage.

[Machofabriken](#) - Machofabriken är ett metodmaterial för praktiskt arbete för jämställdhet och mot våld tillsammans med unga. Fokus ligger på normer för manlighet och hur de påverkar oss alla. Filmerna och övningarna erbjuder verktyg att utforska och reflektera kring förväntningar, attityder och begränsningar utifrån destruktiva könsroller.

Vi lever i ett samhälle som gång på gång visar att kvinnor och flickor är mindre värda än män och pojkar. Brott som begås mot kvinnor och flickor prioriteras inte lika högt som brott som begås mot män, inte heller lagförs de i lika hög grad. Nära var tredje ung tjej rapporterar att hon utsattes för sexualbrott 2019, samtidigt ledde enbart 3,7 procent av de 8 820 anmälningarna om våldtäkt till fällande domar.

Sverige har högt ställda mål gällande jämställdhet och kvinnors rättigheter, ändå lever vi i en kultur där sexualiserat våld mot kvinnor genomsyrar allt. Sociala medier, musikvideor, reklam och tv-serier speglar porrens språk i både bild och ord: är du kille ska du tända på våld mot kvinnor, är du tjej ska du ställa upp på killars våld.

Unga tjejer och killar matas med budskapet att tjejer är objekt, någon som killar ska utföra sexuella handlingar på och inte med, och att våld är normalt. 70 % av män i Sverige konsumerar övergrepp på kvinnor och tjejer i den industri som numera finns två klick bort i varje människas telefon. Det är förödande för jämställdheten och för det våldsförebyggande arbetet.

Att arbeta mot mäns våld mot kvinnor och att arbeta våldsförebyggande är ofta att arbeta i motvind. Men det finns hopp. Till Unizons kvinno-, tjej- och ungdomsjourer hör varje år tusentals modiga kvinnor och tjejer av sig och söker stöd. I den här rapporten finns några av deras berättelser. Om vi lyssnar på dem på riktigt, så kan vi vända arbetet från mot- till medvind och uppnå den vision som Unizon så länge kämpat för: ett jämställt samhälle fritt från våld.

